

KINDEREN ALS ACTOR IN DE RELATIE TUSSEN THUIS EN SCHOOL

SAMENVATTING

De relatie tussen school en gezinnen is beladen met verwachtingen en voorwerp van veel discussie (bv. 'moet de school dan de opvoeding opnemen?', 'scholen verwachten veel te veel van ouders', of 'kinderen hebben veel te veel huiswerk'). Opvallend is dat kinderen nogal afwezig zijn in dat debat: ze komen vooral naar voor als begunstigden. Eind 2010 deed Kind & Samenleving-onderzoeker Hilde Lauwers in opdracht van de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) een verkennend onderzoek naar hoe kinderen die relatie tussen school en gezin beleven. Dit onderzoek maakte deel uit van de bredere probleemverkenning die de VLOR organiseerde over de relatie tussen school en gezin, waarbij verschillende invalshoeken gezocht werden op het thema.

- Een verkennend onderzoek in twee scholen

Vanuit onze visie op het actorschap van kinderen gingen we met hen in gesprek over de vraag hoe die relatie tussen school en thuis vorm krijgt, en welke rol ze daarin spelen. Kinderen ontpoppen zich daar onder meer tot ware 'poortwachters' of 'gatekeepers'. Ze maken immers een duidelijk onderscheid tussen de thuiswereld (want thuis is meer dan gezin) en de schoolwereld. Ze zijn zelfs anders op school dan thuis, want daar zijn ze gekker, kunnen ze dansen, al eens onbeleefd(er) zijn...

Op school willen ze bv. zelf kiezen wat ze aan wie vertellen over hun thuissituatie, vooral aan vrienden of vriendinnen, soms aan een volwassene (een leerkracht, de poetsvrouw), maar dan hangt het ervan af of ze die volwassene vertrouwen. Kinderen maken voortdurend inschattingen over wat ze beter voor zich houden en wat ze kunnen vertellen. Ze zijn selectief in wat ze delen op school.

Acterschap van kinderen in de relatie tussen thuis en school gaat om meer dan iets vertellen over de andere context. Familie komt soms op school, voor oudercontacten, voor feesten, voor oudergroepen. Kinderen willen wel een deel van die schoolwereld delen, 'zodat ouders zien dat Frans echt wel moeilijk is', of gewoon om hun ouders meer te zien. Maar ook daar zijn grenzen aan: ouders moeten niet pottenkijken.

De schoolwereld neemt thuis een grote plaats in, bv. door de tijd die aan huiswerk besteed moet worden. Dat vraagt om afstemming tussen huiswerk en andere activiteiten, iets wat in het ene gezin en voor het ene kind al moeilijker is dan in het andere gezin.

De school is ook aanwezig thuis doordat ouders vragen naar wat er op school is gebeurd. Hierin zien we de parallel van 'thuis op school': kinderen vertellen selectief (liefst de positieve dingen, al moet zelfs dat niet te ver gaan). Dat wordt zeer krachtig verwoord als: Gij moet toch niet altijd alles weten! Als het gaat om 'slechte dingen' (zoals een slechte toets, een nota, of iets mispeuterd hebben) proberen kinderen te vermijden dat hun ouders dat te weten komen, onder meer omdat ze bang zijn voor of geen zin hebben in boze ouders.

Kinderen hebben tot op zekere hoogte greep op de informatiedoorstroming tussen school en thuis, maar er zijn nogal wat systemen ingesteld waardoor het voor hen moeilijk is om dit te controleren.

- [Wat aan te vangen met deze onderzoeksresultaten?](#)

De onderzoeksresultaten schotelen ons geen directe methodische suggesties voor vanuit het perspectief van kinderen. Maar we vinden wel enkele aangrijpingspunten om het debat verder te stofferen.

1. Kinderen als actieve gatekeepers

Uit de focusgroepgesprekken met de kinderen werd duidelijk dat hun school en hun thuis twee belangrijke maar sterk onderscheiden leefwerelden zijn die onvermijdelijk met elkaar in relatie staan. Ze stellen deze relatie zelf niet in vraag, maar willen wel invloed uitoefenen over hoe deze relatie vorm en inhoud krijgt. Zij 'bemiddelen' tussen deze twee werelden door onder andere selectief te zijn in wat ze doorgeven. Het is in die bemiddeling, in hun rol van 'gatekeeper' dat hun actorschap zich vooral toont. Niet alleen in wat ze (zeggen dat ze) doen, maar ook in de overwegingen die ze daarbij maken.

2. Een portret van 'feitelijke' ouderbetrokkenheid en een grote plaats voor school

We leren uit het onderzoek dat de school in het perspectief van kinderen een (grote) plaats inneemt, ook in de thuiswereld van de kinderen: schoolse codes en verwachtingen dringen binnen, ouders zijn er mee bezig, het roept een waaier van stimulansen en sancties op. De kinderen en hun gezinnen weten dat schools succes belangrijk gevonden wordt, maar de strategieën die daarop ingezet worden, lopen sterk uiteen. De kinderen in dit onderzoek praten daar op een heel feitelijke manier over, ook al kunnen dergelijke strategieën vanuit andere perspectieven beoordeeld worden als 'geslaagd' of 'niet geslaagd'.

3. Welke belangen?

Is er in het debat plaats voor andere belangen, dan enkel 'schools succes'? Er zijn immers nog andere waarden en belangen die gerealiseerd kunnen worden en om erkenning vragen.

Dit alles wil niet noodzakelijk zeggen dat kinderen 'gelijk' hebben of dat hun perspectief het enige geldige perspectief is. Actorschap van kinderen kan zowel positieve als negatieve gevolgen hebben: soms zijn kinderen bijvoorbeeld te sterke gatekeepers. Wij pleiten ervoor – in het maken van pedagogische keuzes - minstens aandacht te hebben voor dit actorschap.

- VLOR-publicatie

Dit onderzoek mondde uit in een bijdrage in de ruimere probleemverkenning die de VLOR organiseerde in het schooljaar 2010-2011. In september jl. werd het hieruit voortvloeiende boek “Gezin en school. De kloof voorbij, de grens gezet?” voorgesteld op een studiedag van de Vlaamse Onderwijsraad. In het boek zijn bijdragen te lezen die vanuit verschillende invalshoeken het probleem van de relatie tussen school en gezin belichten.

Lauwers, H. & Piessens, A. (2011) Gij moet toch niet altijd alles weten! Kinderen als actoren in de relatie tussen thuis en school. In: VLOR (ed.) *Gezin en school. De kloof voorbij, de grens gezet?* Leuven: Acco.

